

**KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS
2016 METŲ VEIKLOS PLANAS**

Plane naudojamos santrumpos:

AB – Abonementas
AD – administracija
DB – duomenų bazės
ES – Europos Sąjunga
IKS – Informacijos ir kraštotyros skyrius
KB – kaimo bendruomenė
KEM – Kupiškio etnografijos muziejus
KKC – Kupiškio kultūros centras
KP – kaimo padalinys
LIBIS – Lietuvos integrali bibliotekų informacinė sistema
LR – Lietuvos Respublika
LŪD – Lietuvos ūkininkų draugija
MMS – Meno ir muzikos skaitykla
MP – miesto padalinys
NBDB – Nacionalinis bibliografinių duomenų bankas
P – padalinys
PĮ – programinė įranga
PRS – Parodų salė
PS – Periodikos skaitykla
SAS – Skaitytojų aptarnavimo skyrius
SVB – savivaldybės viešosios bibliotekos
TAU – trečiojo amžiaus universitetas
VB – viešoji biblioteka
VIP – vieša interneto prieiga
VLS – Vaikų literatūros skyrius

Parengė:

Lina MATIUKAITĖ

Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorės pavaduotoja

Tel. 8 459 35471, el. paštas lina.matiukaite@kupiskis.rvb.lt

<http://kupiskiovb.lt/>

Kupiškis
2015 metai

KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS 2016 METŲ VEIKLOS PLANAS

1. Aplinkos ir išteklių analizė

1.1. Išorės veiksniai

Lietuvos Respublikos Seimas, atsižvelgdamas į mažėjantį knygų perkamumą ir skaitymą Lietuvoje ir įvertindamas tai, kad bibliotekų atgaivinimas, jų fondų papildymas, susitikimų su rašytojais, kūrybos vakarų, knygų aptarimų, jaunųjų rašytojų skatinimo renginių organizavimas turėtų didžiulę reikšmę visuomenės tobulėjimui ir dvasingumo bei kultūros ugdymui, nutarė 2016-uosius paskelbti Bibliotekų metais (LR Seimo 2014 m. gruodžio 16 d. nutarimas Nr. XII-1461 „Dėl 2016 metų paskelbimo Bibliotekų metais“). Baigiamas rengti Bibliotekų metų minėjimo planas, kurį 2016 m. pradžioje turi patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Tikimės, kad dėmesys bibliotekoms turės ne tik žodinę, bet ir finansinę išraišką.

1.1.1. Politiniai ir teisiniai veiksniai. Siekis sukurti žinių visuomenę įteisintas Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 patvirtintoje „Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje“. Kitas svarbus dokumentas – „Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija“, patvirtinta LR Vyriausybės 2005 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. 625, ir Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programa „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 244. Šių programų įgyvendinime svarbų vaidmenį atlieka ir bibliotekos, užtikrinant gyventojams prieigą prie interneto, plėtojant nacionalinę kultūrą ir jos paveldo išsaugojimą bei sklaidą. Dar vienas svarbus dokumentas – „Lietuvos kultūros politikos kaitos gairės“, patvirtintos LR Seimo 2010 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XI-977, kurių tikslas atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, kuris padėtų išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą, įtvirtinant kultūrą kaip strateginę valstybės raidos kryptį.

Pagrindinis bibliotekų veiklą reglamentuojantis dokumentas – Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, patvirtintas 2004 m. liepos 15 d. nutarimu Nr. IX-2378 (nauja redakcija 2013 m. gruodžio 23 d. Nr. XII-752). Šiuo metu rengiamas svarbus dokumentas „Bibliotekų strateginės plėtros kryptys 2016-2020 metams“. Didelės įtakos bibliotekų veiklai turi „Regionų kultūros plėtros 2012-2020 metų programa“, patvirtinta Kultūros ministro 2011 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. ĮV-639. Bibliotekos įpareigos gerinti paslaugų kokybę ir prieinamumą, sudaryti sąlygas naudotis naujausiomis informacinėmis technologijomis, skleisti kultūros informaciją.

Kupiškio rajono viešųjų bibliotekų veiklos gairės apibrėžtos Kupiškio rajono plėtros iki 2020 m. strateginis plano I prioritete „Išsilavinusios, pilietiškos, saugios ir sveikos visuomenės vystymasis“.

2014 m. atnaujinta LR Kultūros ministerijos Kultūros įstaigų modernizavimo programa, į kurią įtrauktas projektas „Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos pastato Kupiškyje Lauryno Stuokos-Gucevičiaus aikštėje rekonstrukcija“. Jo įgyvendinimui numatomos lėšos (2,2 mln. Eur) iš Valstybės investicijų programos, darbai turėtų prasidėti 2016 m. – skirta 90 tūkst eurų.

2013 m. Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka su Bilo ir Melindos Geitsų fondu pasirašė bendradarbiavimo sutartį dėl projekto „Bibliotekos pažangai 2“, kuris tęsis iki 2016 m. pabaigos, įgyvendinimo. Projekto tikslas – sustiprinti bibliotekų gebėjimus tenkinti besivystančios visuomenės poreikius ir įtvirtinti bibliotekas kaip tvarias bendruomenines institucijas, galinčias pagerinti Lietuvos žmonių gyvenimo kokybę. Viešosios bibliotekos iki 2015 m. kovo 1 d. buvo kviečiamos teikti paraiškas projektų daliniam finansavimui gauti. Kupiškio VB projektas „Bibliotekos – sveikesniam gyvenimui“ nebuvo finansuotas.

Visi minėti teisės dokumentai ir programos daro ir darys įtaką bibliotekų strateginiams tikslams ir veiklos kryptims bei turiniui.

1.1.2. Ekonominiai veiksniai. Sunki šalies ekonominė padėtis tiesiogiai veikia gyventojų poreikius, riboja jų galimybes dalyvauti kultūriniame ir socialiniame gyvenime. Bibliotekų veiklos efektyvumas didžiąja dalimi priklauso nuo savivaldybės biudžeto skiriamų asignavimų. 2015 m. gauta 31082 Eur arba 5,4 % daugiau, negu 2014 m. Lėtai gerėjant šalies ekonominei situacijai, teigiamų finansavimo pokyčių nesitikima ir 2016 m.

Kultūros ministerijos skirtos lėšos einamajam dokumentų fondų komplektavimui jau keletas metų beveik nesikeičia (2013 m. – 12830 Eur, 2014 m. – 12784 Eur, 2015 m. – 12739 Eur). Vienam gyventojui teko 0,68 Eur. Šios lėšos neužtikrina reikiamo bibliotekų dokumentų fondų atnaujinimo, nes knygų ir kitų dokumentų kainos vis didėja. Komplektavimui skiriamos lėšos turėtų padidėti trigubai, vienam gyventojui tektų po 2 Eur.

Papildomo finansavimo paieškos, dalyvavimas projektuose ir gaunama parama knygomis neišsprendžia šios problemos, nes dovanojamos knygos labai dažnai neatitinka bibliotekų poreikių. Rajono savivaldybė jau daug metų skiria lėšų tik periodikos prenumeratai, o gaunama suma (apie 6500 Eur) netenkina poreikių, nes laikraščiai ir žurnalai pat taip brangsta.

1.1.3. Socialiniai veiksniai, kurie daro įtaką bibliotekų veiklai:

- Neigiami demografiniai pokyčiai: nuo 2001 m. Kupiškio rajone sumažėjo ketvirtadaliu: 5950 gyventojų arba 24,2 % (2001 m. buvo 24628 gyventojai, 2015-01-01 – 18678 gyventojai), spartėja gyventojų senėjimo procesas, mažėja gimstamumas ir mokinių skaičius, uždaromos arba reorganizuojamos mokyklos.

- Didelis nedarbas (siekia 12-14 %) ir emigracija, didėja socialiai pažeidžiamų bendruomenės narių skaičius. Vis daugiau žmonių gyvena žemiau skurdo ribos, gauna tik pašalpas ar kitas socialines išmokas, mažėja jų perkamoji galia ir kultūrinių poreikių tenkinimo galimybės, motyvacija dirbti ir patiems spręsti savo problemas.

- Skaitymas užleidžia savo pozicijas kitiems informacijos ir žinių gavimo bei laisvalaikio praleidimo būdams ir priemonėms – žmonės vis daugiau laiko praleidžia naršydami internete bei bendraudami socialiniuose tinkluose.

- Bibliotekininkų atlyginimai, kurie ir po pakėlimo nuo 2014 m. liepos 1 d. bei nuo 2015 m. spalio 1 d. 3,3 bazinės mėnesio algos dydžiais (apie 117 eurų) lieka vieni mažiausių, menkina specialybės prestižą, neužtikrina reikiamo pragyvenimo lygio. Bibliotekininkystės specialybės išsilavinimą (ypač aukštąjį) turinčių darbuotojų skaičius mažėja ir jie sensta – iškyla kvalifikuoto personalo atnaujinimo problema.

1.1.4. Technologiniai veiksniai. 2008-2012 m. dalyvaujant projekte „Bibliotekos pažangai“ atnaujinta kompiuterinė įranga ir pagerintas interneto ryšys sudarė sąlygas tobulinti bibliotekų vykdomas funkcijas, suteikė vartotojams galimybę nemokamai naudotis internetu – nuo 2012 m., VIPT yra visose rajono bibliotekose. Turima įranga jau paseno, dažnai genda. Svarbus uždavinys artimiausiems metams – kompiuterinės įrangos atnaujinimas. Projektas „Bibliotekos pažangai 2“ didesnę dėmesį skiria jau ne IT atnaujinimui, bet visų bibliotekų pajėgumui, gebėjimų tenkinti besivystančios bendruomenės poreikius stiprinimui.

Įdiegus LIBIS programinę įrangą, Kupiškio viešojoje bibliotekoje kompiuterizuoti pagrindiniai bibliotekiniai procesai: dokumentų tvarkymas, elektroninio katalogo kūrimas, skaitytojų aptarnavimas, statistika ir kt. Rekataloguoti 12 padalinių knygų fondai, darbai vyksta dar dviejuose. Padaliniuose nepradėta diegti LIBIS Skaitytojų aptarnavimo posistemė, nes trūksta lėšų reikalingai įrangai įsigyti.

1.2. Vidaus veiksniai (bibliotekos ištekliai)

1.2.1. Teisinė bazė. Kupiškio rajono savivaldybės viešoji biblioteka – savivaldybės biudžetinė įstaiga, juridinio asmens kodas 190101434. Kupiškio VB veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos bibliotekų įstatymas, kiti LR teisės aktai, Kupiškio rajono savivaldybės tarybos sprendimai, mero potvarkiai, administracijos direktoriaus įsakymai, bibliotekos direktoriaus įsakymai, Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos nuostatai (patvirtinti Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2009 m. vasario 5 d. sprendimu Nr. TS-14), Naudojimosi Kupiškio viešąja biblioteka ir padaliniais taisyklės (patvirtintos Kupiškio rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 2 d. sprendimu Nr. TS-279).

Darbo tvarką reglamentuoja Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos vidaus tvarkos taisyklės (patvirtintos VB direktoriaus 2015 m. sausio 13 d. įsakymu Nr. IV-6), darbuotojų pareigybių aprašymai, skyrių ir padalinių nuostatai. Biblioteka vykdo reikalavimus, nustatytus galiojančiuose bibliotekų veiklą reglamentuojančiuose standartuose ir kituose dokumentuose. Vadovaujantis „Bibliotekų fondo apsaugos nuostatais“ (2010 m. spalio 6 d. LR Kultūros ministro įsakymas Nr. IV-499), parengtas Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos dokumentų fondo apskaitos tvarkos aprašas (patvirtintas VB direktoriaus 2011 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. IV-77).

Viešieji pirkimai vykdomi pagal Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos supaprastintas viešųjų pirkimų taisykles. Viešųjų pirkimų taisyklės ir kiti viešųjų pirkimų dokumentai skelbiami bibliotekos svetainėje www.kupiskiovb.lt ir Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (CVP IS).

1.2.2. Organizacinė struktūra. Kupiškio rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų sistemą sudaro Kupiškio viešoji biblioteka, Subačiaus miesto padalinys ir 15 kaimo padalinių, iš jų 6 aptarnauja ir mokyklų bendruomenes. VB yra 6 padaliniai: Administracija, Dokumentų komplektavimo ir tvarkymo skyrius, Skaitytojų aptarnavimo skyrius, Vaikų literatūros skyrius, Informacijos ir kraštotyros skyrius, Ūkio skyrius.

1.2.3. Žmogiškieji ištekliai. 2014 m. pabaigoje Kupiškio SVB dirbo 43 darbuotojai: 35 profesionalūs bibliotekininkai, 4 kvalifikuoti specialistai ir 4 techniniai darbuotojai (VB – 24 darbuotojai, Subačiaus miesto padalinyje – 2, kaimo padaliniuose – 16). Etatų skaičius SVB – 46,6: VB – 27, MP – 2,8, KP – 16,8. Pusė profesionalių bibliotekininkų turi aukštąjį išsimokslinimą. Viena darbuotoja mokosi Šiaulių kolegijoje. Kvalifikaciją per metus kėlė 36 bibliotekininkai ir kvalifikuoti specialistai – tai sudaro 92 % visų darbuotojų.

Panaikinus Lietuvos kultūros darbuotojų tobulinimosi centrą, nauja bibliotekininkų kvalifikacijos kėlimo sistema tik kuriama ir finansuojama iš pavienių projektų, kuriuos įgyvendina Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo

biblioteka ir apskričių viešosios bibliotekos. 2015 m. išvažiuojamuosius mokymus Kupiškio viešojoje bibliotekoje organizavo Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka.

1.2.4. Planavimo sistema. Kupiškio rajono viešųjų bibliotekų veiklos gairės apibrėžtos Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos 2015-2017 metų strateginiame plane. VB skyriai ir padaliniai iki gruodžio 15 d. sudaro ateinančių metų veiklos planus, kurių pagrindu iki gruodžio 31 d. parengiamas Kupiškio rajono savivaldybės viešosios bibliotekos metų veiklos planas. Sudaromos mėnesio veiklos programos (renginių planai), kurios pateikiamos savivaldybės Kultūros, švietimo ir sporto skyriui, skelbiamos tinklapiuose www.kupiskiovb.lt ir www.kupiskis.lt.

1.2.5. Finansiniai ištekliai. Pagrindinę bibliotekos finansinių išteklių dalį (2015 m. – 355701 eurų arba 95,5 %) sudaro savivaldybės biudžeto asignavimai (darbuotojų atlyginimams, periodikos prenumeratai, kvalifikacijos kėlimui, komunalinėms paslaugoms ir kt.). Dokumentų įsigijimui lėšų skiria Kultūros ministerija (2015 m. gauta 12739 eurų arba 3,4 % visų gautų lėšų). Už mokamas paslaugas gauta 1294 eurai arba 0,3 % visų lėšų. Papildomų lėšų biblioteka gauna iš projektų, kuriuos teikia Lietuvos kultūros tarybos ir kitoms programoms (2015 m. gauta 2500 eurų arba 0,7 % visų gautų lėšų).

1.2.6. Apskaitos tinkamumas. Biblioteka valdomo turto ir finansinių išteklių apskaitą organizuoja vadovaudamasi reglamentuojančiais teisės aktais: Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS), Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, LR viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, LR biudžetinių įstaigų įstatymu ir kitais reglamentuojančiais teisės aktais. Ryšium su euro įvedimu nuo 2015 m. sausio 1 d. apskaitoje padaryti reikalingi pakeitimai

1.2.7. Vidaus darbo kontrolės sistema. Skyrių vedėjai ir padalinių darbuotojai iki sausio 10 d. parengia statistinę Kultūros ministro patvirtintos formos ataskaitą (forma 1 Biblioteka metinė) ir tekstinę metų veiklos ataskaitą, kurias pateikia bibliotekos direktoriaus pavaduotojui, kuris nuo sausio 20 d. iki vasario 10 d. reikiamus duomenis suveda į LIBIS Bibliotekų statistikos modulį. Direktoriaus pavaduotojas rašo rajono savivaldybės viešųjų bibliotekų ataskaitą, kurią iki kovo 15 d. pateikia Lietuvos nacionalinei M. Mažvydo bibliotekai. Taip pat ši ataskaita skelbiama bibliotekos interneto svetainėje www.kupiskiovb.lt. Kiekvieną mėnesį skyrių vedėjai ir padalinių darbuotojai pateikia informaciją apie vartotojų, lankytojų ir dokumentų išduoties rodiklius. Organizuojami VB ir padalinių darbuotojų pasitarimai, kuriuose aptariami darbo rezultatai, veiklos problemos. Išsamiau vidaus darbo kontrolės sistema aptarta Vidaus tvarkos taisyklėse.

Viešosios bibliotekos direktorius rajono tarybai pateikia vadovo metų veiklos ataskaitą, kuriai pritariama savivaldybės tarybos posėdžio metu.

Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Biudžeto ir finansų skyriui už gautus biudžeto asignavimus buhalterija atsiskaito kas ketvirtį (Forma Nr. 2 – išlaidos pagal straipsnius ir programas) ir už metus (biudžeto ir finansinės atskaitos). Kultūros ministerijos Informacinės visuomenės plėtros skyriui pateikiama metinė ataskaita apie dokumentams įsigyti gautų lėšų panaudojimą. Už projektų lėšas, gautas iš Kultūros rėmimo fondo, atsiskaitoma Lietuvos kultūros tarybai.

1.2.8. Informacinės ir komunikavimo sistemos. Bibliotekoje įdiegtas kompiuterių tinklas, visų darbuotojų darbo vietos kompiuterizuotos, su prieiga prie interneto. Bibliotekinių procesų automatizavimui naudojama Lietuvos integrali bibliotekų informacinė sistema (LIBIS), kuriamos ir teikiamos elektroninės paslaugos. Vidaus ir išorės komunikacijos funkcijų vykdymui sukurtas ir nuolat atnaujinamas bibliotekos tinklapis www.kupiskiovb.lt.

1.2.9. Materialinė bazė. Bibliotekos materialinę bazę sudaro Kupiškio viešosios bibliotekos pastatas Kupiškyje (L. Stuokos-Gucevičiaus a. 3 a), mainų rezerviniam fondui skirtos patalpos (dalis pastato Gedimino g. 53B, 250 kv.m), dokumentų fondai, bibliotekinė ir kompiuterinė įranga bei jų tinklai, programinė įranga, dokumentų fondai, baldai, meno kūriniai, automobilis.

Metų veiklos plano priedai:

- 1 priedas. 2016 metų veiksmų planas.
- 2 priedas. Vertinimo kriterijų (rodiklių) suvestinė 2016 metams.
- 3 priedas. 2016 metų veiklos kalendorinis planas.